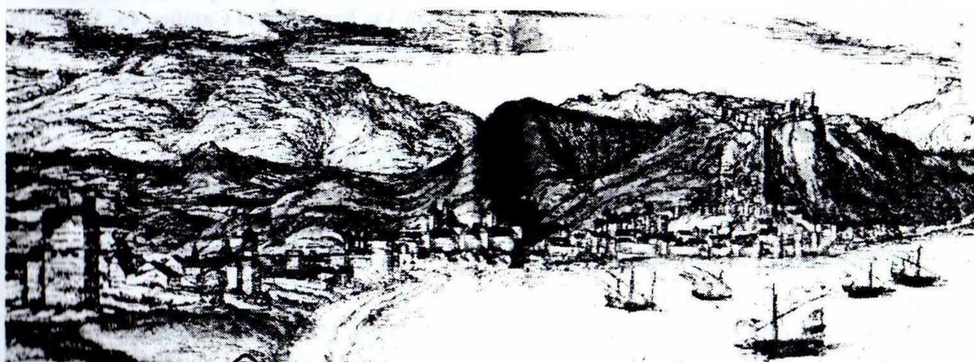
Nº 39

BULTENO DE VALENCIA ESPERANTO-FEDERACIO

53-a HISPANA KONGRESO DE ESPERANTO

Ĉiuj al Málaga

16 - 21-a de Julio 1994

BULTENO DE VALENCIA ESPERANTO-FEDERACIO

Gran Vía Fernando el Católico, 45- 3ª
Tno. 384 96 16
46008 VALENCIO (HISPANIO)
c/c Nº 0.017.830.370, Caja Postal, Pz. España.

MEMBRAJ ASOCIOJ:

"Valencia Esperanto Grupo"
Gran Vía Fernando el Católico, 45- 3ª
Tno 384 96 16 Fakso 384 96 16
BANCAJA Konto 0009.310.116.9604

"Grupo Esperanto de Alicante"
C/ San Fernando, 39, 03001 ALICANTE

"Ĉiam Esperanto"
C/ General Primo de Rivera, 6 CP 03360
CALLOSA DE SEGURA (Alicante)

"Lumradio"
Casa de Cultura, Blasco Ibáñez 8
46380 CHESTE (Valencia)

Asociación Juvenil "Juna Suno"
Avd. de la Vega 4-4º B
03300 ORIHUELA (Alicante)

Redaktoroj kaj kunlaborantoj:

VALE
Johano Antono Giménez
Augusto Casquero

Help-kompostistoj:

José Añó Belda
Francisco Ventura

Noto: Pri la enhavo de la artikoloj respondecas la aŭtoroj mem.

Depósito Legal V-1683-1983.

N-ro 39, Junio 1994. Prezo 100 P-tojn

VENONTAJ KONGRESOJ

MÁLAGA: 53-a Hispana Kongreso de Esperanto. 16-21 julio. Adreso OKK: **Asociación Andaluza de Esperanto. OKK. Apartado 864. 29080 Málaga.**

BUDAPEŜTO: Eŭropa Esperanto Festivalo, 4-a Internacia Esperanto Kongreso kaj 4-a Eŭropa E-Forumo. 9-15 julio. Adreso:**HEA, pk 193, H-1368 Budapeŝto. HUNGARIO.** Kongres-kotizo: 28 usonaj dolaroj. Loĝado tre malmultekosta.

SEULO: 79-a Universala Kongreso de Esperanto. 23-30 julio. Adreso: **UEA, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam. NEDERLANDO.**

PATERNA (Valencia). Seminario «Rasismo kaj Ksenofobio en la nuna Eŭropo». 8-11 septembro. Adreso: **Grupo Esperanto Valencia. Gran Via Fernando el Católico 45, 3ª. 46008 Valencia. HISPANIO.** Kotizo: 4.000 pesetoj ĝis 30-a junio. Poste aldonu 2.000 P-zojn.

ĈIUJ AL MALAGA

ĈIUJ AL MALAGA

Ekde la 16-a ĝis la 21-a de julio okazos en Málaga la 53-a Hispana Kongreso de Esperanto.

Tiu kongreso, laŭ la provizora programo tre alloga, celas ĉefe kunordigi denove la E-an movadon en Hispanio, trastudi tiun movadon, pliboniĝi ĝin kaj traserĉi realisme la fakton kiuj nuntempe estas favoraj kaj malfavoraj por atingi ĝiajn celojn. La OKK tre serioze kaj zorgeme okupiĝas por ke la sukceso estu granda kaj por kuraĝigi la hispanajn esperantistojn por plej efika agado.

Ĉiu hispana esperantisto kiu vere interesiĝas pri serioza agado devas nepre partopreni tiun kongreson. Despli se aldone ĝi okazas en loko tiel alloga kiel Málaga.

Augusto

HEF, ASOCIO KUN PUBLIKA UTILECO

Laŭ kunveno de ministroj okazinta la 27-an de Aŭgusto 1993 en Madrido, la Hispana Registaro deklaris HEF-n «Asocio kun Publika Utileco», kune kun ĉiuj rajtoj kaj devoj kiujn tio kunportas.

Inter tiuj rajtoj troviĝas:

Permeso uzi tiun titolon en la oficialaj dokumentoj de la asocio.

Liberigo pri impostoj laŭkutime al tiaj asocioj.

Preferenco por ricevi oficialajn subvenciojn.

Ricevi teknikajn helpojn kaj konsilojn kune kun diversaj rimedoj, ĉiam haveblaj de la ŝtataj administracioj.

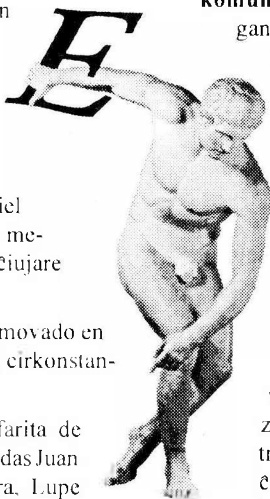
Sed ankaŭ ekzistas postuloj, kiel provizi informojn pri ties agado, memoron de aktivaĵoj, k.t.p., kiujn ĉiujare oni devas liveri.

Tiu granda sukceso de la E-o movado en Hispanio okazis dank' al diversaj cirkonstancoj:

Unue: La kompleta laboro farita de diversaj samideanoj, inter kiuj citindas Juan Carlos Ruiz, Gian Carlo Fighiera, Lupe Sanz, Rafaela Urueña, Antonio Alonso, k.c.

Due: Eble la plej grava: la pasinta 78-a Universala Kongreso de E-o okazinta en Valencio, kien, laŭ peto de la nuna prezidanto de HEF, Antonio Alonso, estis sendita reprezentanto de la Ministerio pri Edukado, kiu fine de la kongreso verkis favoran raporton pri la graveco kaj utileco de E-o.

Ĉi tiu oficiala agnosko havas precedencojn, eble ne tiel gravaj, kiel la Reĝa Ordono de la Hispana Ministerio de Publika Instruado, la 27-an julio 1911 (B.O.E. 11-8-1911) kiu deklaris **«Oficiala Merito»** la konon de la lingvo E-o, kaj same en aliaj kampoj kiel la honoraj prezidoj en naciaj kaj internaciaj E-o kongresoj de la Reĝo Alfonso la 13-a, la generalo F. Franco, kaj finfine la Reĝo Juan Carlos, la Reĝino Sofia, kaj la geprincoj.

Antaŭe la Madrida E-o Liceo estis deklarita **«Asocio kun Urba Utileco».**

Kiel internaciaj rekonoj ni menciu:

1925.- La Universala Telegrafia Unio deklaris E-on **«Klara lingvo por sendado de komunikaĵoj»**. Samtempe la Monda Organizo pri Laboro agnoskis kaj oficialigis la uzadon de E-o, kaj la **Internacia Ruĝa Kruzo** agis same en sia 10-a Konferenzo.

La Resolucioj de UNESCO en 1954 en Montevideo, en 1985 en Sofio kaj en 1993 en Parizo, agnoskis la utilon de E-o, kaj rekomendis al la Ŝtatoj Membroj ĝian uzon en internaciaj rilatoj.

Tamen, estu ni realismaj: Oficialaj agnoskoj kaj helpoj estu bonvenaj, sed sen la konstante organizita laboro de la esperantistoj, montrante la neceson de nia lingvo en ĉiuj kampoj de la socio kaj de la kulturo, kaj pruvante ke la oficialaj instancoj ne eraris fidante je nia kapablo kaj utilo, tio finfine venus al neniu rezulto.

Nun ni havas okazon labori pli serioze, praktiki kaj patropreni amase en esperantaj aktivaĵoj, lokaj, naciaj aŭ ĉefe internaciaj, verki, kaj kunlabori kun la Ne Registaraj Organizoj, ne krei esperantistajn getojn, sed tute kontraŭe, enkonduki nin en la ĉirkaŭanta socio en kiu ni vivas, kaj finfine plibonigi la internacian kunvivadon.

Nun estas nia momento: **ANTAŬEN!!!**

Augusto.

5-a Kongreso de Valencia Esperanto-Federacio kaj Murcio

En Kasteljono la 23-24-a de aprilo okazis alifoje grava renkontiĝo de la esperantistoj de la Levantena Regiono. Tiu evento, kvankam nomata 5-a kongreso de la novbakita registrata Federacio, estas jam pli ol la 30-a esperanta okazaĵo en nia Komunumo aŭ pli ol la 20-a organizata per esperantistoj de la Valencia Komunumo por kunveni alilokajn E-valencianojn.

SABATO 23-an DE APRILO

Je la 8-a matene, la organizanto S-ro Conejero kaj helpantoj aranĝis grandan afiŝon en la ĉefa pordo de la urba kulturdomo kaj en la halo pretigis ampleksan libroservon.

Aliĝintaj esperantistoj prenis siajn dokumentojn kaj multaj pli aliĝis surloke. Kvindek partoprenantoj reprezentis la E-grupojn ĉe la gastiganta urbo Kasteljono: Valencio, Cheste, Pobla de Vallbona, Burjassot, Mislata, Quart de Poblet, Callosa de Segura... Kaj bonvenitaj esperantistoj de Katalunio: Gesinjoroj Hernández Yzal, mastroj de la Muzeo de Esperanto de Sant Pau d'Ordal, gesinjoroj Moya kaj geamikoj familio Serrano.

Luinta buso kondukis nin tra la urbo ĝis la urbodomo, kie atendis nin tipa muzikistaro: «tabalet» kaj «dolçaina». Ni supreniris laŭ ĉefa ŝtuparo al la akceptejo, bela salono pli ol tricentjaraĝa. Tie, la urbestro S-ro José Luis Gimeno kaj la skabeno pri kulturo S-ro Miguel Angel Mulet aŭskultis ĉarmajn vortojn de la prezidanto de la LKK S-ro Conejero kaj de la prezidanto de la Valencia Esperanto-Federacio S-ro Johano Giménez donacante esperantan gramatikon al la urbestro. Atente aŭskultis la aŭtoritatuloj kaj bonvenis nin per atentemaj vortoj kun granda surprizo el nia flanko sciante ke la avo de la urbestro estis esperantparolanto; ankaŭ oni promesis al ni nomi unu straton kun la nomo Esperanto.

Post disdonado de ŝlosilringo al ĉiu ĉeestanto kiel simbolo de la ŝlosiloj de la urbo ni, gastige de la urbestro, foriris por viziti la «Planetario-n» cientifika muzeo de la planedoj.

Vespere, je la 17-a, okazis nia oficiala malfermo en la kongresejo: La prezidanto de VEF, Johano Giménez, anoncis la laborcelojn de la kongreso laŭ la jam definitiva programo kaj vice salutis la ĉeestantoj:

1-e Dr. Monferrer de Kasteljono

2.e S-ro. Pérez Sempere de Valencio

3-e S-ro Andrés Tarín de Cheste

4-e S-ro Luis Salag de Mislata

5-e S-ro José Mª. Bernabeu de Callosa de Segura

6-e S-ro Moya de Katalunio

7-e S-ro Hernández Yzal de la Muzeo de Esperanto kiu donacis libron «La vivo de Zamenhof» en hispana lingvo al la reprezentanto de la urbodomo.

8-e Salutvortoj de la prezidanto de VEF.

9-e La skabeno pri kulturo S-ro Miguel Angel Mulet malfermis la kongreson per entuziasmaj laŭdvortoj al la lingvo Esperanto, kaj ricevis pere de S-ro Conejero kaj por la urbodomo la verkon «Kiĥoto» de Cervantes, tradukita al Esperanto de F. de Diego, donaco de S-ro Casquero.

Finfine, nia amiko Augusto Casquero, kiel inaŭgura prelego, informis nin pri la sukceso de HEF kiel «Asocio kun publika utilo».

Vizitado de la Ekologia Domo instruis nin ege didaktike kiel loĝi plej proksime al la naturo.

DIMANĈO, 24-an DE APRILO.

Je la 9-a matene kunvenis la estraro de VEF en la kongresejo por pritrakti la jenan tagordon.

1.-Legado kaj eventuala aprovo de la antaŭa akto.

2.-Renoviĝo de la estraro.

3.-Ŝanĝado de la subskriboj de la bankkonto.

4.-Dato kaj loko de la 6-a Kongreso de VEF kaj Murcio.

5.-Informado pri la financoj de VEF.

6.-Jarkotizoj por la 1994-a jaro.

7.-Eldonado de la Historio de Esperanto en la Valencia Komunumo.

8.-Demandoj kaj petoj.

Post aprobo de la akto kaj de la financoj, oni renovigis la estraron de VEF pere de la jenaj:

Prezidanto: Johano Antono Giménez García

Sekretario: Augusto Casquero de la Cruz

Kasisto: Luis Salag

Voĉdonantoj: Prezidantoj de la Grupoj de Valencio, Cheste, Callosa de Segura, Alakanto kaj Juna Suno.

La subkribo de la bankkonto korespondas al la ne voĉdonantoj.

Siavice korespondas organizi la 6-an kongreson al la Grupo de Murcio sed pro sia neĉeestado, ni klopodos kontakti ilin.

La jarkotizo por la jaro 1995-a restos 1.200 ptj po grupo kaj 500 ptj po ricevanto de la bulteno «Valencia Luno».

Pri la eldono de la Historio de Esperanto en la Valencia Komunumo, ni kontaktos kun la aŭtoro, S-ro Botella por peti la legadon de la verko.

Je la 10'30, okazis la prelego de D-ro Tarín per hispana lingvo pri «¿Hay crisis en el movimiento esperantista?», prelego kiu atingis viglan partoprenon de la ĉeestantoj pri humanismo, interna ideo kaj lingvo, kun forta konkludo de S-ro Raposo pri la enmetado de Esperanto en la Filologian Universitaton.

Je la 11'30 en apuda klasĉambro.

5-a Kongreso

VALENCIA ESPERANTO FEDERACIO

Kasteljono 1994

KAJ MURCIO

23-a 24-a de Aprilo

kvar esperantistoj estis pretaj por superi la mezan ekzamenon de ILEI. Post korektado de ili, ni elektos du ekzamenitojn per nia federacia diplomo kaj atingo de «Elementa Kapableco» kiuj vojaĝu al la kongreso de Málaga por tie superi la mezan nivelon.

Por la aliaj kongresanoj, vidado de videovendoj pri la 78-a UK, trapasis la tempon ĝis la sekvonta programero.

Per la parolada rondeto de Pascual Pont pri «Mia esperanta faklaboro. Kaj la via?» li konigis al ni sian plej bonan manieron labori por Esperanto, konkludante esti granda eseisto kaj neniu pripensu privatajn konkludojn pri la memelektada vojo laŭ la ĉarma rakonto: ĉu vi vidis la azenon?

La kongreso finiĝis post bankedo en la eleganta Restoracio Ramón. Tie ni trinkis, tostis kaj adiaŭis unu la alian fermante la kongreson.

Bazan laboron faris la LKK. Sen ili ne estus sukcesinta la kongreso.

Dank' al samideano Conejero kiu dum multaj monatoj vizitis personojn, entreprenojn kaj aŭtoritatulojn, al S-ino Inés Gamabella pro sia ekologia teo kaj helpo al sia edzo, al D-ro Eulogio Monferrer pro sia laboro dum la kongreso, al la sindonema S-ro Aliaga kiu konstante kaj silente deĵoris en la libroservo kaj kongresejo.

Ni ne forgesu la reprografaĵojn de S-ro Añó, al kiu ni estas dankemaj pro liaj reproduktaĵoj pere de la komputilo, inter kiuj elstaras la belaj afiŝoj kaj diplomoj. Al ĉiuj, lokokanoj, helpantoj kaj partoprenantoj ni dankas kaj atendas en la 6-a kongreso de VEF kaj Murcio.

Johano Antono Gimenez

D-RO TARIN GVIDAS INTERESAN KOLOKVON EN KASTELJONO

Dimanĉe 24-an de Aprilo, okaze de la 5-a Kongreso de VEF kaj Murcio, okazinta en Kasteljono, D-ro Tarín, antaŭ multenombra grupo de valenciaj kaj kataluniaj esperantistoj, moderigis la interesegan temon: «Ĉe la nuna krizo de E-o en Hispanio».

Partoprenis kleraj kaj konataj samideanoj: S-roj Hernández-Yzal, Luis Serrano Pérez, Jesús Raposo, Augusto Casquero, Pascual Pont, Jose María Bernabeu kaj Juan Antonio Giménez. Al tiu kunveno ĉeestis grava grupo de ĉestanoj.

Post deviga prezentado, S-ro Giménez, Prezidanto de VEF, disdonis inter la ĉeestantaro kompletan demandaron prilaborata de la valencia Grupo, pri la Esenco kaj Historio de nia Lingvo kaj Movado, celante precizigi la eblajn kialojn de nia dekadenco, analizante samtempe la vivopovajn rimedojn por kontraŭbatali ĝin.

Ĉi-ĉio por pretigi kaj enkonduki nin en la ĉefan temon de la proksima kaj venonta Hispana E-o Kongreso en Malago.

D-ro Tarín de komence traserĉis la ĉefajn lingvojn kiujn scipovis **Z**. por pruvi la esencon de la lingvo E-o, kiu laŭ lia opinio (treege kontraŭa al la ofte kaj komuna opinio pri artefarita lingvo) konsistas el stabila ekvilibro inter

la tri ĉefaj klasikaj lingvoj: hebrea, greka kaj latina.

D-ro Tarín esprimis sian ideon pri la nuna krizo kaj klopodis klarigi ĝin pro fuĝado de Kleruloj al **Ido** okaze de la subkonscia forlogo de tiuj intelektuloj al la latina (antikva, kleriga kaj klasika lingvo) kaj krome pro la ĝena monopoligo de **Z**. fare de la entrepreno Hachette.

Sed S-roj Hernández-Yzal kaj Moya elstarigis la fakton pri la Interna Ideo, ĉiam streĉe ligita al la afero E-o kaj neniam tutplene akceptata de la malsame Eŭropo ŝtataj Registaroj.

D-ro Tarín tute konscianta pri la graveco kaj tikleco de tiu temo ne kuraĝis profundigi en tiun problemon, sed finfine unuanime la ĉefaj kaj ĝeneralaj konkludoj baziĝos en la neceso superi la nurajn elementajn kursojn de E-o kaj konsciigi niajn malsamajn estrarojn de Grupoj pri la urĝa alpreno kaj funkciigo de la postuloj kaj programoj de ILEI de 1988.

S-ro Jose María Bernabeu informis pri la neceso kontakti kun S-ro Manuel López Hernández, ĉefa respondeculo de la Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj, kiel pli bona rimedo por startigi la novajn kursojn kaj allogi klerulojn al nia Movado.

Post adiaŭaj vortoj, la S-ro Prezidanto fermis la kunsidon.

Valencio, aprilo 1994

Informis VALE

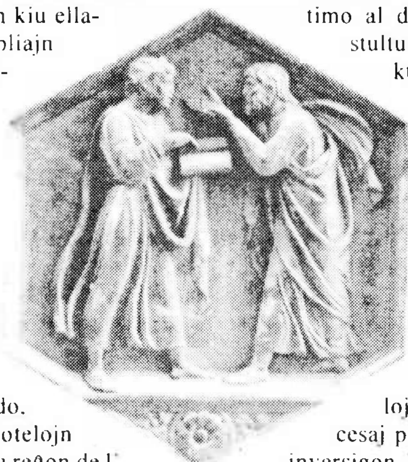
UMBERTO ECO: «*La nomo de la rozo*»

(Fragmento)

- Sed kial vi tiom timas tiun traktadon pri la rido? Neniam vi forigos la ridon frakasante tiun libron.

-Eble ne. Sed la rido estas malforto, korupto, sensprito de nia karno, distro de kamparano aŭ rajto de ebriuloj. Eĉ la eklezio mem, laŭ sia inteligento, permesas la momenton de l' festo, de karnavalo, de foiro, la diurnan svarmon kiu ellasas humorojn evitante pliajn danĝere dezirojn aŭ ambiciojn... ĉar ĉi tiel la rido restadas kiel infraĵo, rifuĝo de simpluloj aŭ vaka kaj sensakramenta mistero por la plebo. Kiel diris la apostolo: anstataŭ ardi, edziĝu. Anstataŭ ribeli kontraŭ la ordon dizirata de Dio, ridu kaj amuziĝu per viaj naŭzaj parodioj pri l' ordo, eldrinkante kruĉojn kaj botelojn en orgia festeno. Elektu la reĝon de l' stulteco, ŝanceliĝu en azena kaj porka liturgio, ludu kaj ĝuu viajn renversitajn divoĉojn. Sed ĉi tie - kaj Georgo fingrofrapis la tablon apud la libro kiun ĵus Vilhelmo foliumis - oni renversas kaj inversigas la rido-funkcion kiun oni superigas ĝis rango de Arto, kaj la pordoj de la mondo aperas malfermitaj al kleruloj. ĝis finfine la rido pretas kiel studobjekto por la filozofio kaj la teologio perfida...

Hieraŭ vi probable konstatis, kiel la simpluloj povas imagi, eĉ plenumi, la plej maldecajn herezojn, ignorante la naturajn kaj diajn leĝojn. Sed la eklezio ĉiam povas elporti herezojn de l' simpluloj kiuj kondamnas al si mem, frakasitaj de sia propra nescio. La malklera frenezo de Dulcino kaj samranguloj neniam ŝancelos la dian ordon. Li predikas perforton, kaj pro perforto li pereos. Neniam postlasos ian spuron kaj tutcerte konsumiĝos li mem, same ol karnavalo. Tute ne gravas se eĉ dum mallonge, ekaperas la epifanio de la renversita mondo. Sufiĉas ke la «Sinteno» ne transformiĝu en «Farenda Projekto», aŭ ke tiu vulgara lingvo neniam atingu latinan tradukon.

La rido liberigas la vilaĝanon de l' timo al diablo, ĉar en la festo de stultuloj ankaŭ la diablo aspektas stulta kaj povra, t.e. kontrolebla. Sed tiu libro povus instrui ke sin liberigi de l' timo al diablo estas inteligenta akto. Kiam ridas, dum la vino ankoraŭ gutas en sia gorĝo, la vilaĝano sentas sin kvazaŭ mastro, ĉar inversigas la rilatojn pri altrudo. Eĉ tiu libro povus malkovri al kleruloj la spritajn procedojn necesaj por rajtigi kaj pravigi tiun inversigon. Tiel do kio, ankoraŭ feliĉe restas kiel ventra funkcio de la subkonscie vilaĝana sinteno, fate kaj senbremse tuje transformiĝos en intelektan funkcion.

Ke la rido estas sola homa propaĵo, pruvas nur la limigon de niaj propraj pekoj. Sed, kiom da koruptaj mensoj, kiel la via, povus troe konkludi ke la rido estas la vera homa celo? Certe la rido distras, dum mallonge, la vilaĝanon de l' timo. Sed la Leĝo nur entrudiĝas ĉefe kaj dank' al Timo, kies vera nomo simple nomatas «Timo al Dio».

Valencio, majo 1994.

Traduko de VALE.

ĈU NUNA KRIZO EN ESPERANTUJO?

Tri kondiĉojn postulis Z. por ke la internacia lingvo funkciadu:

. *Ke la lingvo estu facila,*

. *Ke la lingvo estu utila,*

. ***Trovi rimedojn por venki la indiferentecon de la mondo kaj ke tiu lingvo estu, kiel eble plej baldaŭ, akceptata, utiligata kaj parolanta (precipe de ordinaraj homoj, laŭeble laboristoj de meze-basa kulturnivelo, certe la nuraj personoj kapablaj realigi la grandan miraklon kiu ja estas transformi planlingvon en lingvon vivan).***

Kaj ni povas diri ke Z. pro sia sperta talento prezentis lingvo-projekton per tiom da trafoj ke li tute sukcesis, kontraŭ la proksimume aliaj mil planlingvoj ĝis nun aperintaj kaj neniam atingintaj la saman rezulton.

Jen la vortoj de Manders: «Z. prezentis al la mondo ne kompletan lingvon, sed nur nudan framon, invitante la estimatan publikon, en komuna laboro, munti lingvon vivan».

Kaj la rusoj - laŭ Balkayi - tre lerte propagandis E-on per sia ĉefa merito: «uzi la lingvon, ne nur skribe sed ankaŭ parole».

Sed kvaran, kaj ne malpli gravan postulon prizorgis ankaŭ Z. por ke tiu lingvo longdaŭru, havu futuron aŭ transcendu: estis necese varbi sufiĉe da kleraj verkantoj kiuj povas kolekti la homajn trezorojn kiujn la nova naskiĝanta Movado komencadis amasigi. Ivo Lapenna bone ilustras tiun cirkonstancon:

«D-ro Z. bonege komprenis, ke lingvo sen propa literaturo ne povas havi kulturan valoron, nek ludi kiel instrumento de komunikado kaj de pensado en ĉiuj sferoj de la internacia vivo».

Sed ni demandas: ĉu lingvo simpla kaj facila povas samtempe kontentigi ambaŭ aspektojn de tiu entrepreno? Vere ne estis facile kongrui ambaŭ elementojn.

Ni vidu kiel disvolviĝis la ontaj faktoj:

La unuaj verkistoj - ne povis esti alimaniere - verkis facile, anarkie, per lingvo ankoraŭ nemodela, korekta aŭ polurita; kaj dum Leopold Einstein tuj eldiris ke «la problemo pri la internacia lingvo estas jam definitive solvita» lia Grupo, plurajn jarojn post lia morto perfidis la E-o-Movadon.

Frue jam, dum 1892-1894, pro financaj tialoj, E-o suferadis grandan strukture krizon, kiu minacis eĉ la kernon de ĝia propra esenco, kaj malgraŭ Z. sukcesis en la Unua Kongreso (1905), sankcii per fama deklaracio la netuŝeblecon de la Fundamento, amaso da reformemuloj kiuj ĉiam abundas inter ni, apogitaj pro malfeliĉe sociopolitikaj cirkonstancoj kaj samtempe de scienculoj kiuj neniam ame rigardis la aferon E-o, skismigis (1907) la tutan Movadon, inter kleruloj kiuj akceptis Idon (pensante sendube ke la nova planlingvo estus pli perfekta des pli ĝi alproksimiĝas al la latina), disde la tuta parolanta popolo kiu lojale persistis apud E-o. Laŭ trafa onidiro «E-o restis do, kvazaŭ armeo sen ĉefoj kaj Ido kvazaŭ ĉefoj sen armeo».

Tiu nova situacio efikis mizere sur ambaŭ aspektoj de la planlingva Movado: la natura kaj necesa kontinueco inter la popolo parolanta (nepra grundo por la lingva vivdaŭro) kaj la klera avangardo (necesa por evoluigi, instrui, kaj perfektigi la lingvon) restis frakasita.

Tamen E-o daŭrigis sian vojon per famaj aŭtoroj kiel Kalocsay (aŭ Waringhien mem), sed la fakto laŭ kiu la unua estis de komence tiom kritikita eĉ polemikita pruvas la vundon en kiu la esperantista popolo restis post tiu detranĉado.

Eĉ Z. iĝis aparte konservativa antaŭ tiom da kleruloj kiuj fiere kaj perfide deflankiĝis de la Fundamento kaj de la propa lingva spirito, ĝis punkto ke lia filozofio foje aspektas ne klara. Lia frazo : «ĉu ni kunvenas al la Kongresoj por paroli pri esperantaj lingvaj demandoj? NE!» - ĉiam ŝokis min.

Kaj efektive ĉi-ĉio alkondukis nin al la

bedaŭra stato difinita de Manders en 1950: «Estas ne kontestebla fakto ke la E-o-Movado en la lastaj dudek jaroj ne faris rimarkindajn progresojn».

Kaj ni povus demandi kio okazis pri la pasintaj kaj gloraj revuoj Suda Stelo aŭ Monda Kulturo?. La tre interesa «Bulgara Esperantisto» mem, kiu antaŭ du, tri jaroj ni plezure ricevis, tute malaperis tuj post la freŝa «debaklo» de la Mez-Oriente Eŭropaj ŝtatoj. Inkluzive niaj konataj samideanoj agnoskas la novan krizon kiel generacia krizo, dum aliaj opinias ĝin struktura. Sed, ĉu ĝis kiam? ĉu eblas imagi novan generacion de junuloj, ne apartenantaj al la laborista medio sed jus elirintaj de Liceo aŭ Universitato, kiuj iam interesiĝos pri E-o? ĉu vere la Esperanta Gramatiko (kiu efikas kvazaŭ signiloj aŭ limŝtonoj, por orienti sin inter kiuj esperas interkompreniĝi per la nova lingvo aŭ simple taŭgas kiel nepra instrumento por verki almenaŭ unu seneraran leteron) daŭrfuture aspektos kiel nura bagatelo?

Verŝajne kaj espereble la nuna vizaĝo de Esperantismo, en proksima futuro malaperos. Profesoroj el unu el niaj universitatoj strebas nun aktualigi novajn metodojn por instrui alt-lerneje E-on. (Kaj atentu! La universitatuloj neniam nomis nin «esperantistoj» sed «esperanto-uzantoj»!). Kaj dum la pasinta Universala Kongreso en Valencio mi rimarkis ke la akademianoj ĝis nun iomete dormemaj, ekkonscias pri sia grava rolo (ege bezonata de multaj esperantistoj), kaj la horo de la vekiĝo jam sonis. Ili planis kolokvon pri la «Estonteco de la lingvo E-o» en Prago dum la venonta julio (1994). Kiom el ni alestos kaj partoprenos en tiu evento?

Aliflanke, ignori niajn antikvajn klerajn herezulojn, hodiaŭ transformigintaj en lingvistoj, (kiuj propre celas eltrovi leĝojn laŭ kiuj la homa penso evoluas de la prahistoriaj kaj primitivaj popoloj ĝis la nunaj plej disvolviĝintaj) havas, ekde nun, neniun futuron por ili kaj por ni, kaj la paco inter la du malnovaj branĉoj de planlingvanoj, frue, malfrue, fate efektiviĝos.

Valencio, aŭtono 1993

VALE

PRI ESPERANTAJ VERBOJ: MEDIALA VOĈO AŬ MEDIALO

UNUA PARTO: ***Montri erarojn ne estas ofende sed instrue kaj stimule. (L. Mimó Queralt).***

Dediĉita al S-ro Johano A. Giménez.

Dum antaŭaj jardekoj, kune kun kleraj esperantistoj kiuj flue kaj korekte parolis en E-o (nivelo atingita sendube post tralegado de klasikaj tekstoj), personoj fremdaj al nia Movado ridindigis, mokis kaj neis eĉ lingvan rangon al E-o. Sed hodiaŭ kiam iu ajn civitano scias jam ke E-o estas tiel nobla kiel aliaj lingvoj, inkluzive la klasikaj, kiom da personoj kapablas skribi almenaŭ unu leteron sen apenaŭ eraroj?

Akcepti lingvan rangon por E-o signifas ke la I.L. havas proprajn karakterizaĵojn kiuj difinas ĝian privatan personecon. Laŭ tio, lerni E-on postulas kapabli tiujn apartaĵojn kaj evidentas ke kiuj limigas sin transloki rekte kaj laŭpense la nacilingvan dirmanieron per esperantaj vortoj, absolute ne regas la lingvon.

«Por proprigi al si E-o-stilon ne ekzistas pli bona rimedo ol legi kaj relegi bonstilajn verkojn», asertas Faulhaber post skribi libron pri stilo sen klarigi la kialojn de siaj konsiloj, ĉar tion fari signifus verki Gramatikon, kiu ĉiam agacis la esperantistajn orelojn:

Gramatikon mi ne konas

Kaj Gazeton ne abonas...

Vi jam scias...

Nun mi kuraĝus diri ke la uzo de la medialo estas la plej bona mezurilo por nur vidfrape taksi la stilon de niaj verkistoj, tradukantoj aŭ laŭokaze de la libro kiu hazarde falas en niajn manojn. Ĉar efektive kiu regas la medialon ege konas eĉ la fundamentojn de nia lingvo:

Ekz: Se vi, leganto, serĉas en vortaro la verbon **«naskiĝi»**, ĝin probable vi ne trovos, ĉar ĝi estas medialo de **«naski»**. Kaj la pasiva participo de **«naskiĝi»** estas ne **«naskiĝinta»** sed **«naskita».** Tiu escepto devenas de la greka lingvo, kies verboj foje varias la signifon laŭ sia konjuga voĉo, jen aktiva, jen mediala.

SED, KIO ESTAS MEDIALO?

«MEDIALO ESTAS NURA PASIVO IELE MALLONGI-GITA». (En ĉiu kazo meza inter pasivo kaj aktivo).

Por uzi la pasivon, en mia pasinta ĉapitro, mi priskribis du kondiĉojn:

- Ke la agato estu pli grava ol la aganto. (La agato do, restas subjekto kaj sekve NENIAM KUNPORTAS AKUZATIVON!).

- Ke la aganto, ĉi konservata kiel adjekto, ĉiam restu jen esprimita, jen subkomprenata.

Ekz: ***«Se aŭtoritata Kongreso decidos fari tiajn ŝanĝojn... tiuj ŝanĝoj estos faritaj». (Z)***

Rimarku la uzon de la pasiva: ***«tiuj ŝanĝoj estos faritaj»*** tute praviga, ĉar la aganto: ***«aŭtoritata Kongreso»*** apudestas aŭ facile sub-kompreniĝas.

SED NI UTILIGAS MEDIALON , NUR KIAM ESTAS MALFACILE RIMARKI, MENCII AŬ PRECIZIGI LA AGANTON, AŬ INTENCE NI VOLAS IGNORI ĜIN.

Ekz: ***Ŝi restis denove sur fora insuleto «perdiĝinta» en la maro.*** (Srdj Arandjelović).

La aŭtoro pravigas medialon ***«perdiĝinta»*** ĉar nenie aperas la aganto de ***«perdi»***.

Sed tute kontraŭe okazas kun

«La membroj de la UEA - anoj konsistiĝas nur onon de la tuta esperantistaro, kies nombro «kalkuliĝas» inter centmiloj kaj pluraj milionoj».

-Aŭ kies nombron ni povas kalkuli inter... (persone)

-Aŭ kies nombron oni povas kalkuli inter... (nepersone)

-Aŭ kies nombro povas esti kalkulata inter... (pasive)

Vidu do, kiel ekzistas pluraj eblecoj eĉ pli bonaj ol medialo, ĉar la aganto de tiu frazo estas facile divinebla. Ĉi tie la medialo ne estas praviga.

Same okazas kun la serio:

-La sangodonoj savas ĉiujare multajn vivojn

-Multajn vivojn savas ĉiujare la sangodonoj

-Multaj vivoj estas savataj ĉiujare de la sangodonoj

-Multaj vivoj saviĝas ĉiujare, dankon al la sangodonoj.

Kiun formon vi elektus kiel la plej bona?

TIEL DO, ĈE LA MEDIALO:

A.- LA MEDIALO ĈIAM POSTULAS SUBJEKTON:

Absolute NE akceptebla la frazo:*"Proponiĝis ke"*... Dirmaniero korekta estus : *"Ni proponis ke..."*, aŭ *"Oni proponis ke..."*

B.- LA SUBJEKTO - agato - ĈIAM RESTAS KIEL PASIVA SUBJEKTO:

Tute ne akceptebla la frazo: *«Ili prokrastiĝas alporti la ves-permanĝon»*, frazo miskonstruita, ĉar konsistas en laŭvorta traduko de la kastilia «Se retrasan en traer la cena».

C.-LA AGANTO NENIAM APERAS, NEK ESPRIMITA NEK SUBKOMPRENATA: Tial, fojfoje, SED ĈIAM RARE, la subjekto samtempe simulas kvazaŭ aganton (t.e. refleksivo).

Ekz: *«La pordo fermiĝis».*

Kompreneble la pordo ne fermis sin, do ni, ĉi tie, facile povas diferencigi medialon disde refleksivo. Sed, bedaŭrinde, tia cirkonstanco ofte kaŭzas en la esperantistoj konfuzon inter «sin-formoj kaj iĝ-formoj». EĈ INKLUZIVE MULTAJ OPINIAS KE LA SUFIKSO «Iĝ» REFLEKSIVIGAS LA VER-BOJN, KIO ESTAS ABSOLUTE NE VERA !

DO, LA PLEJ BONAJ UZOJ DE «IĜI» ESTAS: (memoru, la subjekto ĉiam pasiva)

A.- KIAM LA SUBJEKTO KONSISTAS EN PERSONOJ AŬ ANIMATAJ ESTAĴOJ: Kompreneble, kiel tiuj subjektoj oftas kiel agantoj, la sinsekvaj verboj prenu ne medialon, SED REFLEKSIVON:

Ekz: Oni ne diru *«Mi kaŝiĝos»* sed *«mi kaŝos min».*

1.- Tamen tiaj subjektoj prenas medialon ĈE AŬTOMATAJ KAJ SPONTANAJ AGOJ ĈIAM SENVOLAJ:

Ekz: ***Mi vekiĝas ĉiutage je la oka.***

Aŭ ***la infano ruĝiĝis, paliĝis aŭ teruriĝis.***

Aŭ ***la oldulo malsaniĝis sed poste resaniĝis eĉ rejuniĝis:***

2.- ESCEPTON AL TIU REGULO PLENUMAS ĈIUJ VERBOJ «ne propaj» sed DEVENANTAJ DE ADJEK-TIVOJ AŬ SUBSTANTIVOJ:

Ekz: ***La infano alproksimiĝis, la lernanto ekzameniĝis, mia amiko esperantiĝis***, k.t.p. Ĉe verboj ***enlitiĝi, ellitiĝi, enbuŝiĝi*** k.t.p.

3.- Por eviti «ĈIRPADON» mi ĉiam preferas konsideri REFLEKSIVAJ la verbojn: ***Fianĉiĝi sin, riĉiĝi sin, streĉiĝi sin, dediĉi sin, ŝanĝiĝi sin*** k.t.p.

4.- Pri ***«Naskiĝi», «edziĝi», «enamiĝi»*** NENIAM AKCEPTU ILIN KIEL AKTIVAJ, SED TUTE KONTRAŬE, MEDIALAJ, (t.e. pasivaj) laŭ proverbo: ***«EDZIĜO KAJ MORTIĜO ALVENAS SEN PRETIĜO»***

Laŭ tio, mi pensas ke neniu rajtas ŝanĝi la prepozicion «KUN» de la FUNDAMENTO: «Ŝi edziniĝis «KUN» sia kuzo, kvankam ŝiaj

gepatroj volis ŝin edzinigi «KUN» alia persono». (Ekzercaro 39).

Tia ŝanĝo «KUN» per «AL», estas senkaŝe maskliga aŭ viriniga moro.

B.- Ĉe SUBJEKTOJ NE ANIMATAJ: Ĉar tiuj subjektoj ne oftas agi, ni, ĉi tie, ne utiligos refleksivon. La uzo de la medialo estas, antaŭ tiuj subjektoj, praviga ĉar la verkanto intencas ilin vivigi, eble por eviti sian propran respondecon.

Ekz: ***La ŝraŭbo tordiĝis.***

La glaso rompiĝis.

La pordo fermiĝis.

La ŝtono ruliĝis.

Tiel do, kvankam nur teorie ĉiuj verboj prenas medialon, arto por bone utiligi tiun voĉon dependas de tio:

1.- Estas verboj kiuj facile prenas medialon: ***«komenci», «fini»:***

Ekz: ***«Baldaŭ komenciĝos la laboro de nia kongreso».***

2.- Estas verboj kiuj kutimas preni refleksivon ĉe personoj kaj medialon ĉe objektoj:

Ekz: ***«La homo turnis sin»***, sed ***«la tero turniĝas».***

«Li ne limigis sin lerni E-on», sed ***«la tuta kampanjo ne limiĝis al Usono sed atingis aliajn landojn».***

3.- Estas verboj kiujn de komence Z. utiligis refleksive: ***«Trovi sin», «interesi sin»***, sed la posta evoluo de la lingvo konsekris ilin mediale: ***«troviĝi», «interesiĝi»***.

FINO DE LA UNUA PARTO.

TITOLO DE LA DUA PARTO: **«ĈIRPADO DE IĜI».**

Valencio, aprilo 1994

VALE

DEZIRAS KORESPONDI

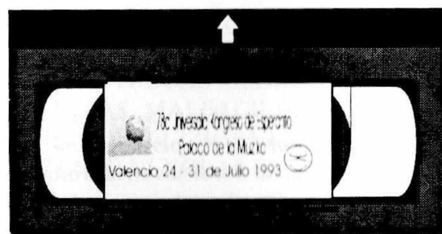
Jan Talik. Ul. Sloneczna 19/57.32-050 SKAWINA, POLLANDO.

OFICIALA VIDEO FILMO

78-a UNIVERSALA KONGRESO

La oficiala kvar-hora video-filmo de la 78-a Universala Kongreso, okazinta en Valencio, en 1993, estas aĉetebla en Grupo Esperanto de Valencia, kontraŭ 5.000 pesetoj, kun sendokosto.

MENDU ĜIN TUJ !!!

MENDU ĜIN TUJ !!!

53a HISPANA KONGRESO DE ESPERANTO

MÁLAGA, 16a—21a DE JULIO 1994

ALIĜILO N-RO......

(BONVOLU SKRIBI TAJPE AŬ PRESLITERE)

Familiaj nomoj ....
Antaŭnomo, s-ro/s-ino/f-ino (1) ....
Aĝo (2) .... Profesio (2) ....
Adreso ....
Urbo .... Poŝtkodo .... Provinco (3) ....

Mi aliĝas al la 53a Hispana Kongreso de Esperanto kaj sendas per poŝtmandato, ĉeko aŭ banko la jenan sumon:

Kiel kongreskotizon en kategorio		ptojn
Kiel kongresdonacon		ptojn
	ENTUTE:	ptojn

Plenigu apartan aliĝilon por ĉiu familiano samtempe aliĝanta
(1) Forstreku la nevalidan
(2) Nur por statistiko
(3) Eksterlandanoj menciu la landon
Por uzo de la administracio:

Pago ricevita	Konfirmilo sendita	Loĝejo mendita

KONGRESKOTIZOJ

ĜIS:	31-1-94	31-3-94	30-6-94
1. Kongresano	3.500	3.700	4.000
2. Kongresano (membro de HEF)	3.000	3.500	3.700
3. Kunul(in)o (f) de kongresano	2.000	2.300	2.500
4. Membro de HEJS (ĝis 30 j.)	1.500	1.700	2.000
7. Eksterlandanoj	3.500	3.700	4.000

Membro de HEF—HEJS n-ro:.......

Rimarkoj:

a) Plenigu la aliĝilon kaj sendu ĝin al Andaluzia Esperanto Unuiĝo. (KONGRESO). Poŝtkesto 864, E-29080-Málaga. Hispanio.

b) Sendu la kotizon al "Asociación Andaluza de Esperanto", Konto n-ro 17.160.710 de *Caja Postal de Ahorros*. Nepre skribu la vorton *Kongreso* apud la familia nomo de la kotizanto.

c) La kotizo ne estas repagebla, eĉ se la aliĝinto ne partoprenas en la kongreso.

d) La aliĝilon oni pritraktos nur post la ricevo de la koncerna pago.

e) La rabatitaj kotizoj (2) kaj (4) validos nur se la kongresano efektive pagis la kurantajn kotizojn de HEF aŭ HEJS.

f) Kunul(in)o= homo loĝanta kun aliĝinto.

LA BILDKARTO EL HISPANIO

Sur tabl' mia kvazaŭ kolora vitralo,
troviĝas bildkarto el fora Hispani'...
Je svelta botelo apogita staras
kaj floraromoj leviĝas super ĝi.

Sur bildkart' la Madono kun Fileto Sia,
en stel' aureolo kiel vera trezor'...
Trista estas vizaĝ' malhela Ŝia.
la zorgplenan frunton dekoras ora kron'.

Estis tagmezo hispana sunplena,
floroj de oleandroj ĝenis la okulojn...
En avenuoj palmoj pro l' varm' svenas
sub sun' freneza dormas urbaj muroj...

Sur la Placo Virgen,
en sunplena kiel orang' matura Valencio,
bazilik' en varma de Levanto spiro,
sablokolora, sepia...

En presbiterio,
sur piedestalo alta kvazaŭ
en ora arko,
sub la freskoj de Palomino,
malhelvizaĝa kliniĝas
la nobla Dipatrin' kun la Filet',
en kies trajtoj stranga paliĝ
vidiĝas...

Jen la «Nuestra Señora» - Nia Sinjorin' !
«De los Desamparados» !
De humiligitaj kaj senhelpaj Patrin' !
Senhejman, senarmajn, kiujn la mond'
neglektas.
La Sinjorin' de Valencio,
de mezepoko jam - ĝis hodiaŭ,
en kron' kun ora stelaro,
prizorgas kaj protektas.

Ho, Madono de ĉiuj, kiujn depuŝis
la absolutec' homa,
el dolĉa kiel migdal' aroma
malproksima Hispani' !
La ardon de Viaj okuloj malhelaj,
vokas rememore mi,
kaj miaj preĝoj sinceraj...

Leszek Legowski

(tradukis esperantlingven Urŝula Tupajka)

KANTO AL VALENCIO

Josep Mª Bayarri (1886 - 1970)

ORA ĈEFURBO GRANDIOZA KAJ SPLENDORA,
LA TUTA MIRINDA LUM' DE L' ĈIELO
ESTAS AŬREOLO DE VIA RAVA ENSORĈO.

SPIRITO CIVILA AMO KAJ POEZIO,
ĈARMA KAJ BELA BUKED' DE ROZOJ,
ANIMO KAJ MUSKOLO POR LA SANKTA LABOR'.

ENDAS VIVI EN VIA ĜOJ' KAJ NUTRI SIN ĈE ĜI,
ENDAS SENTI SIN FILO EL KERNOJ VIAJ
POR KOMPRENI, HO ! PATRIN' KION VI VALORAS.

IBERA KAJ GREKA, LATINA KAJ GOTA,
MAŬRA, KRISTANA KAJ ĈIAM VALENCIA!
HISTORION VI FARIS EL VIA PROPRA SANG'.

SALUT' ! URBO BELA KAJ DE GRACIO PLENA
KAJ GRANDA KAJ SANKTA KAJ JE ESPERO FORTA !
AMO, SANGO KAJ ORO. HO ! URBO ĜENTILA !

ENDAS TRINKI VIAN SUNON, POR TUTE ĜUI VIN,
FANDIĜI EN VIAJ ĜARDENOJ, HAVI VIRINON
VIA, POR DONI AL ŜI ANIMON KAJ SANGON

KAJ EN VIA SINO, SUNAN TAGON KAJ NOKTON HELAN.
POR PLIE ĜUI VIN... ENDAS MORTI
KAJ ENTERIGI SIN EN VIAJN VISCEROJN !

El la valencia esperantigis

ULEKSO - VALE

